

Veiligheid voorop!

**Uitvoeringsplan 2019 op de Ontwikkelagenda
van Justitiepartners en Veilig Thuis
ten aanzien van de gezamenlijke aanpak
van huiselijk geweld en kindermishandeling.**

Bijdrage aan de realisatie van de ambitie van het Programma GHNT.

*Marco Polo beschrijft een brug, steen voor steen.
'Maar welke is de steen waar de brug op rust?' vraagt Kublai Kan.
'De brug rust niet op de een of andere steen', antwoordt Marco Polo,
'Maar op de lijn van de boog die de stenen vormen.'*

*Kublai Kan blijft zwijgen en denkt na.
Dan voegt hij eraan toe:
'Waarom heb je het met me over de stenen? Alleen de boog interesseert me maar.'
Polo antwoordt: 'Zonder stenen is er geen boog.'*

(De onzichtbare steden, Italo Calvino, 1972)

Inhoud

Startpunt.....	1
1 Van Ontwikkelagenda naar Uitvoeringsplan.....	2
1.1 Doel en doelgroep	2
1.2 Werkwijze	2
1.3 Leeswijzer.....	2
2 Kritieke factoren in de uitvoering	3
2.1 Algemene indruk: succesfactoren vasthouden	3
2.2 Let op: faalfactoren ombuigen tot randvoorwaarden	3
2.3 Verbinding Ontwikkelagenda en Programma GHNT	4
3 Uitvoeringsplan per verbeteractiviteit.....	5
3.1 Overzicht verbeteractiviteiten en planning	6
3.2 Verbeteractiviteit Werken vanuit de visie Veiligheid voorop.....	7
3.3 Verbeteractiviteit Actie-overleg	9
3.4 Verbeteractiviteit Informatie-uitwisseling.....	11
3.5 Verbeteractiviteit Uitvoering handreiking strafbare kindermishandeling	12
3.6 Verbeteractiviteit Ontwikkelen handelingskader crisis	14
3.7 Verbeteractiviteit Placemat	16
3.8 Verbeteractiviteit Perspectief van de betrokkenen.....	17
3.9 Verbeteractiviteit Interventiepalet	18
3.10 Verbeteractiviteit Versterken regionale netwerken en landelijk netwerk zorg-straf	19
4 De uitvoeringsorganisatie	20
Bijlage: Toelichting op en verantwoording van de werkwijze.....	22
Colofon.....	25
Eindnoten	26

Startpunt

In 2019 willen we het statement dat we eind 2018 maakten met het vaststellen van de Ontwikkelagenda waarmaken. Dit Uitvoeringsplan geeft daar uiting aan.

De Ontwikkelagendaⁱ verwoordt onze gezamenlijke ambitie op de verbeterslagen in de aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling. Die ambitie sluit aan bij de missie van het Actieprogramma *Geweld hoort nergens thuis*: bijdragen aan het stoppen en terugdringen van huiselijk geweld en kindermishandeling en de schade ervan beperken en zo de cirkel van geweld, de overdracht van generatie op generatie helpen doorbrekenⁱⁱ.

In onze werkwijze staat *Veiligheid voorop* centraal in al ons handelen: we werken eerst en steeds opnieuw waar nodig samen aan de directe veiligheid voor betrokkenen en daarna aan risico gestuurde en herstelgerichte zorg en doen waar nodig daartoe samen onderzoek naar de feiten.

De Ontwikkelagenda heeft tot doel toe te werken naar concrete resultaten in het leveren van goed werk in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Goed werk draagt bij aan de veiligheid van betrokkenen, is werk van hoge kwaliteit en betekenisvol voor de werker.

Voor 2019 zijn negen concrete verbeteractiviteiten gekozen als hefbomen op de verbeterslag. De keuze is gemaakt in samenspraak tussen de professionals in de praktijk en de landelijk vertegenwoordigers. De activiteiten richten zich op beter 'doen', 'delen' en 'leren'. De drie activiteiten waar het gaat om beter 'doen' zijn: de aanpak van crisis, de aanpak van strafbare kindermishandeling en het inzetten van het juiste samenstel van interventies. De activiteiten over beter 'delen' zijn: in het actie-overleg waar handelingen direct op elkaar afgestemd worden, in het gesprek met de betrokkenen en in het uitwisselen van informatie. Tot slot zijn er drie verbeteractiviteiten gekozen die zich richten op beter 'leren': werken vanuit de visie *Veiligheid voorop*, betrekken van het perspectief van de betrokkenen en het inzetten van het professioneel netwerk ten dienste van de aanpak.

Dit Uitvoeringsplan maakt de stap van denken naar doen. 'Aansluiten' blijkt daarbij de cruciale succesfactor. Professionals in de tien regionale netwerken zorg-straft en landelijke stakeholders en projectleiders hebben, na vaststelling van de Ontwikkelagenda, duidelijk en gemotiveerd aangegeven wat er al gaande is en wat de behoefte, urgentie, kansen en bedreigingen zijn in het realiseren van de gekozen verbeteractiviteiten. 'Aansluiten' vraagt allereerst dat we die wisselwerking tussen land en lokaal volhouden. Daarnaast vraagt het dat we de aangedragen mogelijkheden om de verbeterslagen te realiseren optimaal benutten. Dit Uitvoeringsplan werkt die mogelijkheden uit tot concrete verbeteracties. Daarbij concretiseren we direct ook de ondersteuning die daarbij ingezet kan worden. Zodoende halen we niet de professionals 'uit de operatie' om verbeterslagen te organiseren, maar sluiten we aan bij hun praktijk en krijgen ze juist een steun in de rug om verbeterslagen 'in de operatie' te kunnen realiseren.

Openbaar Ministerie
Nationale Politie
3RO
Raad voor de Kinderbescherming
Veilig Thuis
In samenspraak met de ministeries van VWS en JenV en de VNG.

1 Van Ontwikkelagenda naar Uitvoeringsplan

Op 11 september 2018 hebben de bestuurders in het landelijk overleg zorg-straft de Ontwikkelagenda vastgesteld. In negen verbeteractiviteiten is daarin de 'wat' op de gezamenlijke ambitie concreet gemaakt. De bestuurders gaven tijdens het overleg opdracht om voor januari 2019 het 'hoe' uit te werken: 'vraag in het lokale netwerk aan onze professionals hoe we het beste tot succesvolle uitvoering kunnen komen en ondersteun onze besluitvorming met een businesscase op de realisatie ervan'. Dit onderdeel beschrijft de opzet van het Uitvoeringsplan dat door die uitvraag en uitwerking tot stand is gekomen. Het Uitvoeringsplan is 14 februari 2019 geaccordeerd in het landelijk bestuurlijk overleg zorg-straft.

1.1 Doel en doelgroep

Dit Uitvoeringsplan is de concrete uitwerking voor 2019 op de uitvoering van verbeteractiviteiten uit de Ontwikkelagenda. Het Uitvoeringsplan heeft drie doelen:

1. Onderbouwing geven aan de besluitvorming in het landelijk bestuurlijk overleg in februari 2019 op de investeringen en afspraken voor 2019.
2. Concretiseren hoe de verbeteractiviteiten kunnen leiden tot resultaat.
3. Inzicht geven op hoe de input uit de regionale netwerken zorg-straft en landelijke gesprekken is verwerkt tot een concreet uitvoeringsplan.

Het Uitvoeringsplan is geschreven voor verschillende doelgroepen:

- De regionale netwerken zorg-straft en de daarin participerende organisaties;
- Het landelijk bestuurlijk overleg zorg-straft waarin naast de Justitiepartners en Veilig Thuis ook de ministeries van JenV en VWS en de VNG zitting hebben.
- De partners in de context van de verbeteraanpak. Denk daarbij op het landelijk niveau bijvoorbeeld aan het Actieprogramma *Geweld hoort nergens thuis* (hierna: Programma GHNT) en de VVE-ZSM (vereniging van eigenaren ZSM). Lokaal zijn het de gemeenten en de lokale organisaties die bijdragen aan de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling al dan niet in een samenwerkingsverband in bijvoorbeeld een Zorg- en Veiligheidshuis.

1.2 Werkwijze

Het Uitvoeringsplan is tot stand gekomen door op verschillende manieren input op te halen en tegelijkertijd steeds die input uit te wisselen en met elkaar in verband te brengen. Zo zijn er regionale bijeenkomsten gehouden, gesprekken gevoerd met landelijke stakeholders en projectleiders, is er een landelijke bijeenkomst geweest en een feedbackronde ingelast. In de bijlage van het Uitvoeringsplan wordt deze werkwijze toegelicht en verantwoord.

14 februari 2019 accordeerde het landelijk bestuurlijk overleg zorg-straft dit Uitvoeringsplan nadat interne besluitvorming binnen de eigen organisatie had plaatsgevonden. Na dit akkoord starten we de uitvoering zo snel als mogelijk op. Daartoe ondersteunen we als een van de eerste activiteiten de regionale netwerken zorg-straft om zelf voor 2019 tot een concrete en uitvoerbare vertaling van het Uitvoeringsplan te komen passend binnen de regionale dynamiek die overal verschillend is.

1.3 Leeswijzer

De opzet van dit document ziet er als volgt uit. Dit onderdeel geeft een leeswijzer en beschrijft doel, doelgroep en werkwijze om tot de uitwerking van een uitvoerbaar en acceptabel Uitvoeringsplan te komen. In onderdeel 2 komen de kritieke factoren aan bod die als belangrijke voorspellers zijn genoemd voor het slagen of falen van de uitvoering en dus in 2019 aandacht behoeven. Het praktische antwoord op de vraag 'hoe we het beste tot succesvolle uitvoering kunnen komen' staat in onderdeel 3. De uitvoeringsorganisatie is uitgewerkt in onderdeel 4. De businesscase is in een apart document uitgewerkt ten behoeve van het landelijk bestuurlijk overleg zorg-straft.

Daar waar we spreken van de regionale netwerken zorg-straft of het landelijk netwerk zorg-straft bedoelen we de regionale en het landelijk netwerk zorg-straft in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling.

2 Kritieke factoren in de uitvoering

Uit de gesprekken over de vertaling van de Ontwikkelagenda naar het Uitvoeringsplan blijkt dat er sprake is van een aantal kritieke factoren die als belangrijke voorspellers voor het slagen of falen van de uitvoering in 2019 aandacht behoeven. De factoren zijn van toepassing op alle te ondernemen activiteiten. Daarom zijn ze hier uitgewerkt voorafgaand aan de uitwerking van de concrete activiteiten zelf.

2.1 Algemene indruk: succesfactoren vasthouden

De algemene indruk op de Ontwikkelagenda is positief. Er is een 'energieke swing' en een 'blijmoedige houding' vanuit het besef dat het lukt in de Ontwikkelagenda met elkaar als veldorganisaties concrete en werkbare verbeterlagen te benoemen als bijdrage aan de aanpak van de complexe problematiek van huiselijk geweld en kindermishandeling. En er steun en vertrouwen voor te krijgen bij het bestuur. Er blijkt motivatie om uitvoering te geven aan de benoemde verbeteractiviteiten.

Verschillende factoren dragen hieraan bij:

- De visie *Veiligheid voorop* spreekt aan en verbindt op het belang van de betrokkenen.
- Er is samenhang op inhoud en die samenhang wordt herkend.
- De Ontwikkelagenda steunt op vakmanschap en eigen verantwoordelijkheid en dat wordt ook zo ervaren.
- De verbeteractiviteiten zijn aangedragen vanuit de praktijk zelf, herkenbaar op het werk en in het 'hier en nu'.
- De verbeteractiviteiten zijn geen nieuwe en losstaande 'projecten', maar versterken juist de multidisciplinaire systeemgerichte-aanpak en krijgen een vertaling in 'haalbare' en oplossingsgerichte uitvoeringsactiviteiten.
- De verbeteractiviteiten krijgen lokaal en gezamenlijk uitvoering. Teamleren staat daarbij centraal.

Deze succesfactoren zijn herkenbaar als principes van de lerende organisatie. In het Uitvoeringsplan blijven deze principes als methodische benadering uitgangspunt van werken.

2.2 Let op: faalfactoren ombuigen tot randvoorwaarden

Met name uit de sessies met de regionale netwerken zorg-straft blijkt naast succesfactoren sprake van faalfactoren die een bedreiging zijn voor de uitvoering. In het Uitvoeringsplan nemen we ze serieus en proberen ze zo goed mogelijk om te buigen tot noodzakelijke randvoorwaarden (zie onderdeel 3).

De meest genoemde faalfactoren:

Kritieke factor	Randvoorwaarde
De veelheid en verscheidenheid van landelijke programma's, politiek bestuurlijke urgenties, beleidsprioriteiten, streefcijfers en resultaatdoelstellingen leiden tot een overload aan en wanorde in verwachtingen bij de uitvoering. Het zijn 'energievreters' bij uitstek.	Verbinding is noodzaak. Dat gaat niet vanzelf, het vraagt investering in samenhang. Er moet expliciet aandacht zijn voor de manier waarop dit gaat gebeuren en de regio's moeten hierin gekend worden. Afstemming van de communicatie hoort daarbij.
Dubbelzinnige opdrachten en politiek bestuurlijke stokpaardjes brengen leidinggevend in de praktijk in handelingsverlegenheid. 'Straf met zorg' of 'straf als vergelding' (dubbelzinnige opdrachten)? Dubbelen van overleggen als de burgemeester of wethouder het niet anders wil dan zijn of haar collega in de buurgemeente (stokpaardjes)?	In de Veiligheidsagenda 2019-2022 is de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling opgenomen ⁱⁱⁱ . Dit biedt kans op afstemming in het periodieke eenheidsbrede veiligheidsoverleg tussen de regioburgemeester en de overige burgemeesters, de korpschef en de Hoofdofficier van Justitie. Concrete input daartoe is goed mogelijk.
Verbeterslagen vinden plaats binnen de 'staande organisatie'. Er zijn geen extra structurele middelen beschikbaar. Ondersteuning op de ontwikkeling is nodig tot en met de borging van het resultaat in het reguliere werk.	De benodigde ondersteuning is per activiteit concreet uitgewerkt.
Het ontbreken van een expliciete wettelijke grondslag t.a.v. privacy en gegevensverwerking bij een systeemgerichte en multidisciplinaire aanpak van multiprobleemsituaties staat de werkers in de weg. Er moet gewerkt worden met verschillende wetten die in de praktijk met elkaar in overeenstemming moeten worden gebracht. Dit geeft veel professionals een gevoel van onveiligheid i.p.v. legitimiteit en werkt een verscheidenheid aan 'bypasses' en juridische interpretaties in de hand.	In het Uitvoeringsplan proberen we de legitimiteit van handelen per onderdeel zo concreet mogelijk te onderbouwen. Waar nodig adresseren we de noodzaak voor een wettelijke grondslag aan de wetgever.

2.3 Verbinding Ontwikkelagenda en Programma GHNT

Deze randvoorwaarde is direct opgepakt in goed overleg. Omdat de verbinding tussen Ontwikkelagenda en Programma GHNT niet onder een van de verbeteractiviteiten valt, doen we hieronder verslag van de reeds gemaakte afspraken:

- De visie Veiligheid voorop verbindt beide programma's op ambitie en uitvoering.
- Het Programma GHNT accepteert en waardeert de uitvoering van de Ontwikkelagenda als de bijdrage aan het Programma GHNT vanuit de samenwerking tussen Justitiepartners en Veilig Thuis.
- Er is regelmatig werkoverleg tussen het Landelijk netwerk zorg-straf en het programmateam van het Programma GHNT. Dat overleg levert reeds de volgende afspraken op:
 - ✓ De 'verbeteractiviteiten' waar de regie bij Justitiepartners en Veilig Thuis is belegd, krijgen uitvoering vanuit de Ontwikkelagenda.
 - ✓ De 'acties' waar de regie bij de gemeente is belegd, krijgen uitvoering vanuit het Programma GHNT. In de regionale bijeenkomsten wordt de aanpak MDA++ hierbij het meest genoemd.
 - ✓ Op verbeteractiviteiten die elkaar overlappen, volgt een afspraak over wie wat doet.
 - ✓ Duidelijkheid over deze ordening is gereed in Q1 2019. We nemen daarin de vraag uit de regionale bijeenkomsten over de verantwoording (eenmalige uitvraag i.p.v. allerhande evaluaties) mee.
 - ✓ De regionale projectleiders van het Programma GHNT zullen afstemming zoeken met het regionaal netwerk zorg-straf in plaats van de organisaties apart te benaderen.
 - ✓ Om tot goede verbinding en concrete werkafspraken te komen, worden de regionale netwerken zorg-straf uitgenodigd in de zogenoemde lokale leerkringen van het Programma GHNT in mei.

Data:

Leerkring Programma GHNT	Regionaal netwerk zorg-straf	Datum
Zuid*	Limburg, Oost-Brabant, Zeeland West-Brabant	21 mei 9.30 - 12.00 uur
Oost	Oost-Nederland	23 mei 14.30 – 17.00 uur
Noord	Noord-Nederland	14 mei 11.00 – 13.30 uur
Midden	Amsterdam, Midden-Nederland	23 mei 14.30 – 17.00 uur
Noord-Holland	Noord-Holland	20 mei 9.30 – 12.00 uur
Zuidwest	Rotterdam/Zuid-Holland-zuid, Den Haag/Hollands midden	21 mei 14.30 – 17.00 uur

**Zeeland valt onder leerkring zuid/west, maar schuift deze bijeenkomst aan bij zuid.*

3 Uitvoeringsplan per verbeteractiviteit

Het samenbrengen van de input uit de regionale bijeenkomsten en de gesprekken met landelijke stakeholders en projectleiders levert naast samenhang ook een concrete verbeterstrategie op per verbeteractiviteit. Die is hieronder uitgewerkt. In de regionale bijeenkomsten bleek er een logica in de volgorde te bestaan. Die houden we hieronder aan. Eerst volgt een totaaloverzicht van activiteiten en planning. Vervolgens krijgen alle activiteiten een eigen uitwerking. In de Ontwikkelagenda staan deelactiviteiten onder de verbeteractiviteiten genoemd. Die keren in dit Uitvoeringsplan niet allemaal terug omdat er in de uitvraag op het 'hoe' soms andere activiteiten voor in de plaats kwamen.

Beeld: Bert Kiewiet, deliberation

Afbeelding: Bert Kiewiet, deliberation, 1999

3.1 Overzicht verbeteractiviteiten en planning

Activiteit	Maand	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Uitvoeringsplan													
Uitwerken													
Vaststellen													
Operationeel krijgen													
Verbeteractiviteit werken vanuit Visie veiligheid voorop													
Ervarend leren													
Visie vertalen naar doelbinding op info delen													
Uiting geven aan perspectief van de betrokkenen													
Verbeteractiviteit Actie-overleg													
Vereisten vroegtijdige afstemming													
Uitvoeren pia en opstellen handreiking werkers													
Overzicht bestaande overleggen per regionaal netwerk													
Verbeterslagen landelijk													
Opschonen overleggen per regionaal netwerk													
Effectueren actie-overleg per regionaal netwerk													
Verbeteractiviteit Informatie-uitwisseling													
Legitimiteit van informatiedeling onderbouwen													
Informatiemanagement en IT verbeteren													
Verbeteractiviteit uitvoering geven aan handreiking strafbare kindermishandeling													
Landelijke intervisie-bijeenkomsten													
Ondersteunen tussentijdse uitwisseling													
Gerichte maatwerk-ondersteuning op aanvraag													
Handreiking op startkwalificaties													
Meldingenstandaard VT -> politie													
Lessen ophalen uit lokale doorontwikkel-initiatieven													
Waar nodig aanscherpen handreiking zelf													
Verbeteractiviteit ontwikkeling handelingskader crisis													
Uitwisselen van good practice en landelijk of lokaal oppakken van verbeterpunten													
Verkennen rol reclassering bij crisis													
Opstellen handelingskader crisis													
Uitvoeren pia en opstellen handreiking op infodeling													
Bevorderen integrale deskundigheid													
Verbinden verbeteractiviteit aan Programma GHNT													
Verbeteractiviteit placemat													
Ontwikkelen en lokaal uitproberen placemat													
Introductie op brede schaal bij gebleken succes													
Verbeteractiviteit perspectief van de betrokkenen													
Perspectief betrekken in uitwerken visie													
Perspectief betrekken in ontwikkeling placemat													
Verkenkend onderzoek eerste gespreksfase													
Verbeteractiviteit Interventiepalet													
Praktisch onderzoek naar bestaande producten													
Betrekken uitkomsten bij activiteiten Visie en placemat													
Verbeteractiviteit versterken regionale netwerken (RN) en landelijk netwerk zorg-straf (LN)													
RN: procesbegeleiding op teamkracht op aanvraag													
RN: inventariseren en opschonen overleggen													
RN: gerichte project-ondersteuning voor het overige													
LN: coördinatie op projectleiding en procesbegeleiding													
LN: ondersteuning op verbinding met Programma GHNT													
LN: ontwikkeling methodiek 'anders verantwoord'													

Hieronder volgt de uitwerking per verbeteractiviteit. De uitwerking start met een afbeelding van de SWOT per verbeteractiviteit (sterkte/zwakte-analyse, zie de bijlage voor een uitleg). De stand van zaken in de regionale netwerken is erin weergegeven. De afbeelding is niet scherp, het gaat om de verdeling die richting geeft aan de verbeterstrategie. Vervolgens werken we de vragen ‘wat willen we bereiken’, ‘wat is er gaande’ en ‘wat zijn concrete activiteiten en ontwikkelkosten’ uit. Dit sluit aan bij de projectmatige uitwerking die reeds in de Ontwikkelagenda is opgenomen. Tot slot wordt iedere verbeteractiviteit toebedeeld aan een van de leden van het landelijk netwerk zorg-straft. Zij houden als ‘eerste ondergelijken’ de uitvoering in de gaten. We noemen die rol hier ‘supervisor’.

3.2 Verbeteractiviteit Werken vanuit de visie Veiligheid voorop

SWOT:

In alle regionale netwerken zorg-straft is er commitment op de visie als leidraad van werken. De vertaling naar het werk van alledag kan vrijwel overal beter.

Wat willen we bereiken

We willen ‘werk maken’ van de visie. De visie is onderligger voor alle verbeteractiviteiten, doelbinding in de uitwisseling en inspirator om echt met elkaar tot de juiste onderzoekshandelingen en interventies te komen. Dat vraagt een open en nieuwsgierige werkhouding.

Veiligheid voorop is leidraad voor het handelen van de samenwerkende professionals. De visie vraagt van professionals dat zij hun organisatieperspectief (wat kan ik nu doen vanuit mijn rol, taak, bevoegdheden en vakmanschap) dienstbaar maken aan de veiligheid van de betrokkenen in het ‘systeem’ (wat is nodig in het kader van de veiligheid) en daarover onderling afstemmen (actieve wederkerigheid).

Wat is er al gaande en waar kunnen we bij aansluiten

Er is breed commitment op de visie in abstracto. Verschillende verbeteractiviteiten zijn reeds geënt op de visie Veiligheid voorop, de visie wordt meer en meer erkend als doelbinding voor handelen en de visie geeft betekenis aan werken. Nu willen we doorpakken. Vanuit de regionale netwerken komen praktijkvoorbeelden waaruit bijvoorbeeld onduidelijkheid, frustratie of conflict op de visie blijkt. Er ontbreekt bijvoorbeeld eenheid van taal en begrip (veiligheid, spoed, acuut, crisis); er zijn momenten dat professionals elkaar ontwijken in plaats van opzoeken; het is een uitdaging de visie werkbaar te maken voor alle duizenden werkers bij bijvoorbeeld politie en reclassering die in hun werk signalen moeten herkennen op huiselijk geweld en kindermishandeling en er juist op moeten reageren; er blijken patstellingen te zijn in de informatie-uitwisseling over wat wel en wat niet mag; het blijkt soms moeilijk voldoende capaciteit en kunde om tafel te krijgen om samen te werken aan Veiligheid voorop.

Deze verbeteractiviteit sluit aan bij alle andere en helpt bij verbinding en samenhang binnen de Ontwikkelagenda zelf en in de samenwerking met partners en programma’s buiten de Ontwikkelagenda.

Concrete activiteiten en ontwikkelkosten

Drie activiteiten staan in 2019 centraal:

1. Ervarend leren.

Uit de regionale bijeenkomsten blijkt 'ervarend leren' de trigger om de visie te vertalen naar werk.

We stimuleren dat in het werk zelf, door de visie in alle verbeteractiviteiten te vertalen naar de reguliere werkstroom binnen en tussen organisaties, zoals dat eerder is gedaan met bijvoorbeeld de verbeterslag op de politiemeldingen aan Veilig Thuis.

Ervaring leert bovendien dat professionals het meeste leren van onderlinge uitwisseling van kennis en ervaring. We omarmen collectief leren als onderdeel van goed vakmanschap. Dat betekent dat we zoveel mogelijk ruimte bieden om regionale werkvormen daartoe te ondersteunen. In de regionale bijeenkomsten gaat het dan over casusreviews, casusbespreking, werkbezoeken, werkstages, themabijeenkomsten, collegetours, zorg- en strafsafari's, marathons, aandacht in de briefings, uitdragen van ieders interventiemogelijkheden, leerateliers en dergelijke.

2. Verankeren van de visie als doelbinding op informatiedeling.

We willen de belangrijke schakelmomenten op informatie-uitwisseling uitwerken en juridisch onderbouwen op de mogelijkheden voor gegevensverwerking. In 2019 doen we dat voor de situaties van vroegtijdige afstemming (crisis en actie-overleg) nadat het integraal werkproces (op crisis en actie-overleg) voldoende is uitgewerkt.

3. Uiting geven aan het perspectief van de betrokkenen.

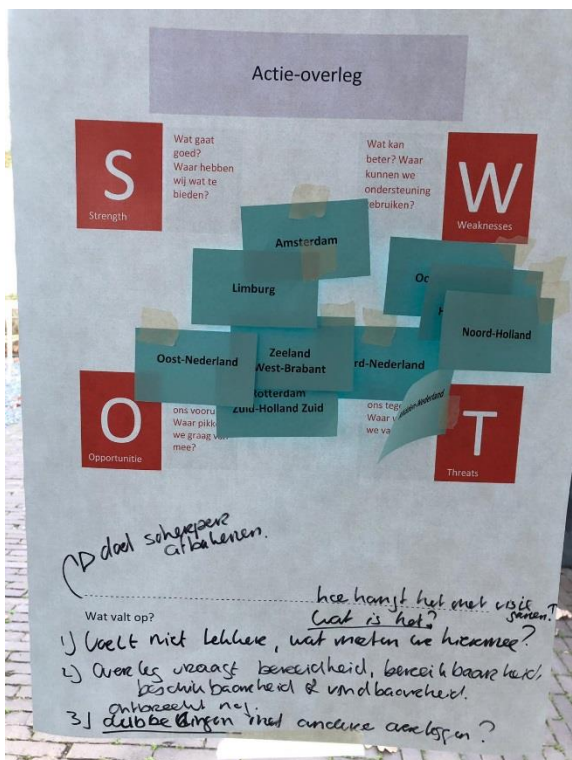
In 2019 willen we op basis van storytelling op casuïstiek waar Veiligheid voorop heeft geleid tot meer veiligheid voor de betrokkenen, het perspectief van de betrokkenen en de waarde van de systeemgerichte aanpak in beeld brengen. We zoeken het contact en de ervaring 'klein en dichtbij', benaderen de betrokkenen via de professionals en gaan daarbij zo zorgvuldig mogelijk te werk.

Ontwikkelkosten:

- Coördinatie (projectleiding/procesbegeleiding)
- Middelen en ondersteuning voor de regionale netwerken zorg- en straf om 'ervarend leren' handen en voeten te geven. Hierbij sluiten we aan op de lopende initiatieven voor integrale deskundigheidsbevordering, bijvoorbeeld van de politie en Veilig Thuis en zo mogelijk bij lokale initiatieven onder het Programma GHNT.
- Externe deskundigheid voor de juridische onderbouwing van de vroegtijdige afstemming (zie verbeteractiviteit actie-overleg)
- Storytellers en de werkgroep communicatie onder het Landelijk netwerk zorg- en straf.

Supervisor binnen Landelijk netwerk zorg- en straf: Veilig Thuis

3.3 Verbeteractiviteit Actie-overleg

SWOT:

Vrijwel alle netwerken zorg-straf geven aan te willen investeren op 'actie-overleg' om de vroegtijdige afstemming te verbeteren. Zij willen daartoe zelf de regie houden en vragen gerichte ondersteuning.

Wat willen we bereiken

Het actieoverleg is bedoeld voor in elk geval politie, Veilig Thuis en OM en waar nodig RvdK en 3RO. Het is bedoeld om in bepaalde casuïstiek (meldingen, zaken) vroegtijdig af te stemmen over onderzoek en interventies. Het belangrijkste doel is om de veiligheid voor alle betrokkenen, burgers en professionals te borgen en de eerste interventies en onderzoekshandelingen veilig, snel en doeltreffend in te zetten. Tijdens het overleg worden per casus de signalen en beschikbare informatie gedeeld, vindt er gezamenlijk duiding plaats op de problematiek en stemmen de partners de activiteiten op zowel het onderzoek als de interventies met elkaar af. Deze worden opgenomen in het onderzoeks- en veiligheidsplan.

We willen de regionale netwerken ondersteuning bieden in het realiseren van goed actie-overleg. Belangrijk onderdeel daarvan is het optimaal reguleren van de werkstromen actie-overleg, ZSM en de aanpak crisis en het scherp maken van de verhouding/samenhang tussen actieoverleg en MDA++.

Wat is er al gaande en waar kunnen we bij aansluiten

Er zijn verschillende ontwikkelingen los van elkaar gaande die vragen om verbinding:

- Vanuit het meerjarenuitvoeringsprogramma VT wordt een factsheet opgesteld met een handreiking op de organisatie van het actie-overleg, in navolging van de praktijk in Midden- en Noord Limburg. Er is bij de VT's een uitvraag gedaan naar de praktijk van het actie-overleg en de regionale netwerken zijn bezocht en geadviseerd. Verschillende netwerken kennen een vorm van actie-overleg (voorheen afstemmingsoverleg), soms belegd in het ZVH (Zorg- en Veiligheidshuis). Deze factsheet wordt landelijk afgestemd met politie, OM, RvdK en reclassering.
- Tegelijk is vanuit de VVE-ZSM de opdracht gegeven om met een verbeterplan te komen om bij ZSM-zaken een 'gefaseerde aanpak' samen met VT uit te gaan voeren. Verschillende arrondissementen werken al met een ZSM-verdiepingstafel op HG/KM-zaken, waar VT in betrokken is.
- Belangrijke regionale pilots op vroegtijdige afstemming hebben in 2018 plaatsgevonden in onder meer Den Haag (vroegtijdige afstemming) en Oost Nederland (HG-spreekuur bij ZSM-zaken).

Uit de regionale bijeenkomsten blijkt bovendien dat in de praktijk deze en andere initiatieven en uitvoeringsvarianten (die wellicht aan de vereisten van vroegtijdige afstemming voldoen) door of langs elkaar heen werken. Of dat juist de vroegtijdige afstemming gemist wordt. Overzicht ontbreekt veelal. Er is behoefte aan duidelijkheid op het doel van het actie-overleg en op de organisatie van zowel het vroegtijdige actiegerichte overleg (de daadwerkelijke afstemming) als de werkstroom (de loop van de zaak, IM/ICT en opvolging).

Concrete activiteiten en ontwikkelkosten

De verbeterstrategie die uit de regionale sessies naar voren komt ziet er als volgt uit:

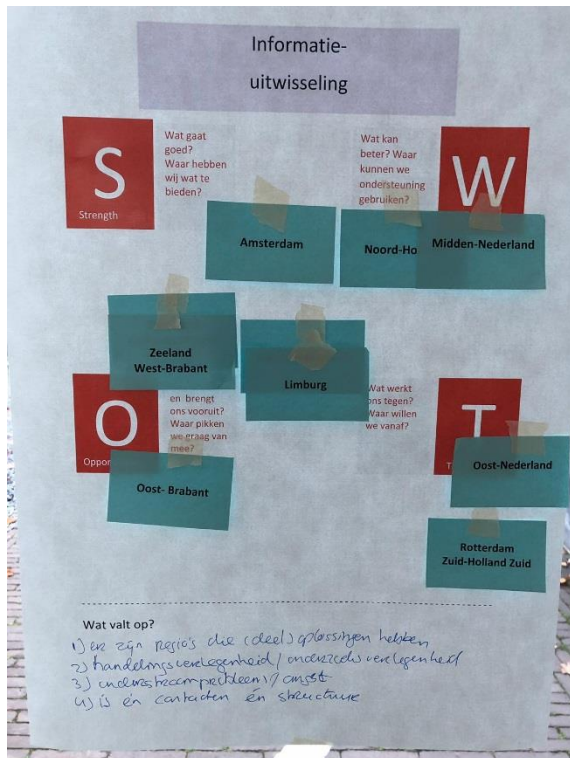
- 2019: Ontwikkelingen die gaande zijn verbinden. Definitie en verhouding tot crisis, ZSM en MDA++ aanscherpen en helder maken.
- Maart - april: Organiseren van duidelijkheid over de vereisten van vroegtijdige afstemming in een actie(gericht)-overleg. Dit kan starten met een marathon en vraagt uitwerking op de uitkomst.
- April- juni: Uitvoeren pia (privacy impact analyse) o.b.v. die duidelijkheid en als de pia positief uitpakt uitwerken van een eenvoudige handreiking op infodeling. Beide landelijk vaststellen.
- April – juli: per regionaal netwerk in kaart brengen van afstemming en overleg o.b.v. deze duidelijkheid/vereisten. In de regio's waar een pilot/good practice draait bovendien zicht krijgen op de kwantiteit van de werkstroom en het informatiemanagement en de kansen voor 'slimmer werken'.
- April-december: O.b.v. de verkregen inzichten nagaan welke verbeterlagen landelijk nodig zijn om de vroegtijdige afstemming beter mogelijk te maken en uitvoering daarvan starten.
- Juli-augustus: uitvoeren impactanalyse
- Augustus – oktober: O.b.v. de verkregen inzichten en resultaten in de regionale netwerken zorg-straf nagaan welke de meeste optimale regionale uitvoeringsvariant is op zowel de vroegtijdige afstemming (de verhouding actie-overleg, ZSM en crisis), als de werkstroom (de loop van de zaak, het informatiemanagement), als de opvolging (verdere samenloop zorg-straf en verbinding met systeemgerichte multidisciplinaire aanpakken onder de gemeentelijke regie).
- Oktober – 2020: Regionale netwerken ondersteunen bij de besluitvorming (procesbegeleiding) en bij de effectuering van de besluitvorming op de optimale inrichting van het actie-overleg en de werkstroom.

Ontwikkelkosten

- Coördinatie (projectleiding en procesbegeleiding)
- Faciliteit voor een marathon
- Externe opdracht voor het uitvoeren van een pia en het maken van een juridische handreiking
- Project-adviseurs/onderzoekers t.b.v. regionale opdrachten
- Landelijke inzet op verbeterlagen (PM; nog niet bekend)

Supervisor binnen Landelijk netwerk zorg-straf: Veilig Thuis

3.4 Verbeteractiviteit Informatie-uitwisseling

SWOT

De regionale bijeenkomsten laten een wisselend beeld zien. Soms zijn er lokale afspraken gemaakt over wat kan en mag, soms loopt het juist daar volledig op vast. Er is een algemene behoefte aan duidelijkheid en landelijke besluitvorming.

Wat willen we bereiken

De AVG en de bijzondere wetten en regels geven structuur aan de mogelijkheden en grenzen van informatie-uitwisseling tussen organisaties vanuit het oogpunt van de bescherming van de privacy van de betrokkenen. Tegelijk komt er steeds meer zicht op wat er vanuit de visie Veiligheid voorop (doelbindingsvereiste) gedeeld moet worden (noodzaakvereiste) om te kunnen komen tot een integrale aanpak op veiligheid voor betrokkenen.

Deze verbeteractiviteit heeft 2 doelen:

1. Werk legitimeren door landelijke besluitvorming op wat kan en mag op basis van doelbinding, grondslag en noodzaakvereiste ten aanzien van informatiedeling.
2. Administratieve belasting voor de werkers minimaliseren en zorgvuldigheid maximaliseren door verbeterlagen in informatiemanagement en ICT.

Wat is er al gaande en waar kunnen we bij aansluiten

1. Bij alles over informatiedeling is het handig om de producten en ontwikkelingen die er lopen (rond bijvoorbeeld de Zorg- en veiligheidshuizen en ZSM) te benutten. Verbinding met de landelijke werkgroep privacy en gegevensdeling is daarom belangrijk. Deze werkgroep monitort en stimuleert alle ontwikkelingen. Voorbeeld: het Handvat gegevensuitwisseling in het zorg- en veiligheidsdomein^{iv} voor de veiligheidshuizen wordt momenteel geactualiseerd en kan helpend zijn. En er is een handvat Informatiedeling ZSM (groeidocument).
2. Bij de ontwikkeling van de Handreiking strafbare kindermishandeling, de verbeterlag op de politiemeldingen aan Veilig Thuis, de afstemming op de ontwikkeling van het nieuwe Handelingsprotocol Veilig Thuis, de verscherping op de Wet Meldcode en de verbreding van de taakstelling van Veilig Thuis in het kader van de radarfunctie leidt de juridische onderbouwing en landelijke besluitvorming daarop tot legitimiteit van werken voor de werkers. De bouwstenen uit de AVG (doelbinding, grondslag, noodzaak en zorgvuldigheid) zijn voor alle schakelmomenten in de samenwerking dezelfde. Naast specifieke uitwerking op deelonderwerpen (zoals dit jaar de vroegtijdige afstemming) kan kennis over die bouwstenen legitimiteit van werken bevorderen. Afstemming met de functionarissen gegevensbescherming, communicatie, kennisoverdracht, sturing en leiding zijn belangrijk.
3. Verbeterslagen in informatiemanagement en ICT pakken we, waar relevant, op in samenwerking met de VVE-ZSM en met het landelijk tactisch overleg IM/IT waarin de Justitiepartners, Veilig Thuis en het ministerie van JenV (afdeling ketenregie) samen optrekken.

Concrete activiteiten en ontwikkelkosten

Deze verbeteractiviteit vraagt vooral landelijke inzet ten dienste van de lokale uitvoering.

1. Werk legitimeren:
 - Maart-juli: duidelijkheid scheppen en communiceren over landelijke besluiten die er al zijn en zijn getoetst op wat kan en mag bij de politiemeldingen aan Veilig Thuis, de handreiking strafbare kindermishandeling, de verscherpte wet Meldcode en de samenwerking die voortvloeit uit het Handelingsprotocol Veilig Thuis.
 - April-augustus: Duidelijkheid organiseren ten aanzien van informatiedeling bij crisis en actie-overleg.

2. Informatiemanagement en IT verbeteren:

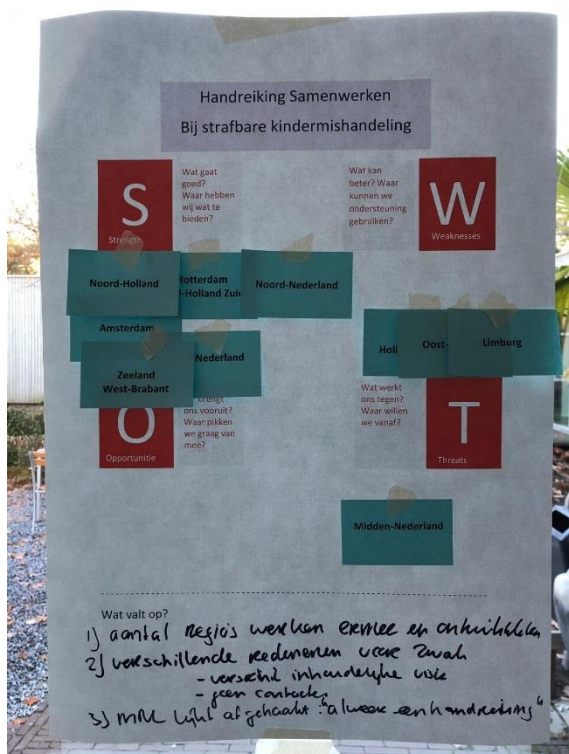
- 2019: Verbeterslagen op IM/IT die voortkomen uit de verbeteractiviteiten actie-overleg, handelingskader crisis en implementatie strafbare kindermishandeling zoveel als mogelijk oppakken en uitvoeren in afstemming met de VVE-ZSM en het landelijk tactisch overleg IM/IT rekening houdend met de planning op ontwikkeling IM/ICT bij de verschillende organisaties.
- Augustus: uitvoeren impactanalyse voor zover mogelijk.

Ontwikkelkosten

- Coördinatie (projectleiding/procesbegeleiding)
- Externe opdracht t.a.v. activiteit 'werk legitimeren'.
- Middelen en menskracht voor de vertaling van de pia's en landelijke besluitvorming op informatiedeling naar de werkers. Werkvormen in overleg met de regionale netwerken zorg-straf. Procesbegeleiding.
- Projectleiding op de verbetering van IM en IT. Financiering van de nodige IM/IT-verbeteringen.

Supervisor binnen Landelijk netwerk zorg-straf: JenV (Ketenregie, Straffen & beschermen)

3.5 Verbeteractiviteit Uitvoering handreiking strafbare kindermishandeling

SWOT:

De meerderheid van de regionale netwerken geven aan goed op weg te zijn met de versterking van de aanpak strafbare kindermishandeling en te weten waar het beter kan. Twee netwerken geven aan de handreiking nog niet te hebben opgepakt vanwege een overload aan werk en twee geven aan dat het echt beter moet. Er is behoefte aan uitwisseling van ervaring en good practice.

Wat willen we bereiken

Situaties van strafbare kindermishandeling raken per definitie aan 'straf' en 'zorg', maar samenwerken is lang niet altijd praktijk. Dat komt onder meer door de complexiteit van de aanpak en de cultuur van 'zorg' en 'straf' die niet altijd tot samenwerken leidt. De handreiking helpt de aanpak te versterken omdat juist bij strafbare kindermishandeling de visie Veiligheid voorop zo belangrijk is: eerst samenwerken aan de directe veiligheid, dan aan het beperken van risico's en het duurzaam herstellen van een veilige groei voor kinderen. En om die reden dus snel samen optrekken bij het doen van feitenonderzoek. Partners in de aanpak hebben elkaar daarbij nodig. We willen de aanpak versterken.

Wat is er al gaande en waar kunnen we aansluiten

De handreiking is in nauw overleg met de praktijk geschreven en begin 2018 beschikbaar gesteld⁹. Zowel landelijk als lokaal wordt de implementatie ondersteund met projectleiders, themabijeenkomsten, werkgroepen en dergelijke. Dat gaat soms goed, soms kan het beter of loopt het niet goed. In 2019 sluiten we aan bij de reeds ingezette verbeteringslag. Daarnaast is de politiemelding aan VT in 2017/2018 sterk verbeterd en kan in aansluiting daarop de VT-melding aan de politie eenzelfde verbeteringslag krijgen. Tot slot ligt verbinding met het FMEK-project van de GGD GHOR NL ten behoeve van de versterking van de forensisch medische expertise (actie onder Programma GHNT) voor de hand.

Concrete activiteiten en ontwikkelkosten

In de regionale netwerken blijkt behoefte aan:

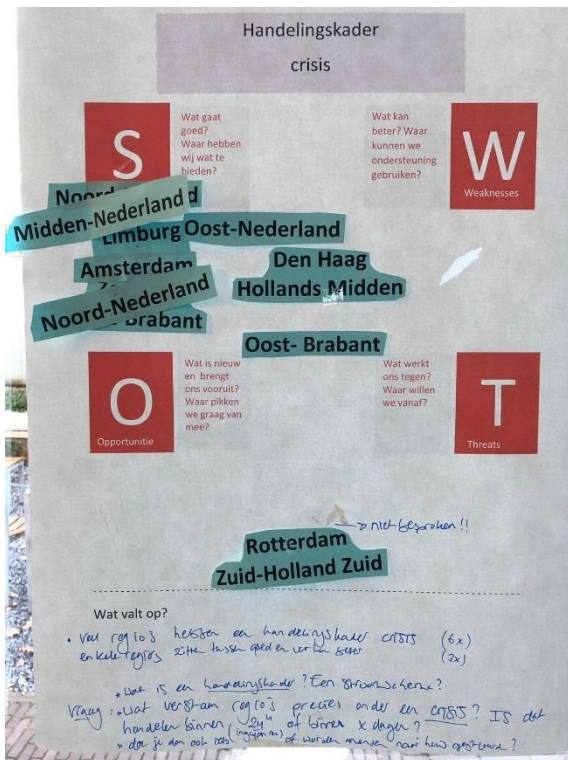
- Uitwisselen van ervaring tussen de regio's om zodoende op eigen vragen te kunnen leren van hoe anderen het aanpakken. Hiertoe organiseren en begeleiden we in 2019 een tweetal landelijke intervisie-bijeenkomsten, in mei en oktober. We zoeken mogelijkheden om tussen beide bijeenkomsten in een werkstage/werkbezoek te doen. Deelname aan de intervisie en de werkstages/bezoeken vindt plaats op basis van een concrete ontwikkelvraag die in het regionaal netwerk is afgestemd. Inzicht in de ontwikkelvragen en de good practice kan leiden tot verbeterlagen die om landelijke inzet vragen.
- In de regionale netwerken waar de versterking van de samenwerking niet van de grond komt of vastloopt, gaan we met elkaar na waar de knelpunten liggen, hoe deze op te lossen zijn of dat er escalatie nodig is bijvoorbeeld bij een gebleken tekort aan capaciteit, kunde of aandacht. Hiervoor is mogelijk een impactanalyse nodig.
- Verschillende regionale netwerken hebben gevraagd om een handreiking op wat je minimaal goed ingeregeld moet hebben om de versterking van de samenwerking te realiseren en van daaruit verder te verbeteren, ook in relatie tot de verbeteractiviteiten actie-overleg en het handelingskader crisis. De bestaande handreiking beschrijft de optimale variant die het voor sommige regionale netwerken moeilijk maakt de brug tussen bestaande en gewenste praktijk te slaan. Die vraag leggen we dit voorjaar voor aan de 'oude' werkgroep die de handreiking opstelde. Hierbij wordt in elk geval betrokken de meldingenstandaard van VT naar politie, zoals beschreven in bijlage 2 van de huidige handreiking en de lopende initiatieven, zoals de versterking van het forensisch medisch onderzoek.
- Er is behoefte aan een meldingenstandaard VT → politie die geoperationaliseerd wordt in het reguliere werkproces (denk aan bijvoorbeeld digitalisering). De standaard in de handreiking is uitgangspunt.
- In enkele regionale netwerken is het initiatief genomen dat het OM of de RvdK in een tijdelijke en projectmatige setting meekijkt met de meldingen bij de front office van Veilig Thuis om vroegtijdig aan te kunnen geven welke meldingen vragen om een samenwerking in het kader van strafbare kindermishandeling. De ervaring op deze initiatieven kunnen in de landelijke ontwikkeling meegenomen worden (najaar).

Ontwikkelkosten:

- Coördinatie (projectleiding/procesbegeleiding)
- Eventorganisatie en lokatiefaciliteit op 2 landelijke bijeenkomsten
- Ondersteuning bij de organisatie van inkijkstages en werkbezoeken
- Mogelijk landelijke inzet n.a.v. inzicht in ontwikkelvragen en good practice
- Maatwerk-ondersteuning bij regionale knelpunten
- Operationaliseren VT-melding → politie
- Praktisch uitwerken handreiking op startkwalificaties
- Communicatiemiddelen

Supervisor binnen Landelijk netwerk zorg-straf: OM

3.6 Verbeteractiviteit Ontwikkelen handelingskader crisis

SWOT:

Alle regionale netwerken geven aan dat 'iedereen gaat lopen' als het er echt om spant, partijen elkaar weten te vinden en iedereen zijn beste beentje voorzet en doorpakt zolang het nodig is. (foto: Rotterdam/ZHZ kwam niet aan de bespreking van deze verbeteractiviteit toe). Verschillende regio's hebben zelf een handelingskader opgesteld en benoemen concrete verbeterpunten.

Wat willen we bereiken

Crisissituaties zijn situaties die terstond om handelen vragen in een toestand van acute onveiligheid (nu). De eerste 24 uur na kennisname van deze onveiligheid (waar en door wie dan ook) zijn van groot belang voor de aanpak. In deze fase vragen zowel de interventies ten aanzien van de veiligheid van de betrokkenen (en de professionals en de samenleving) als het onderzoek naar de feiten nauwgezette en multidisciplinaire samenwerking. Met name in deze samenwerking is cruciale winst te behalen. Deze verbeteractiviteit ziet toe op een handelingskader bij crisis.

Wat is er al gaande en waar kunnen we bij aansluiten

In de praktijk wordt gewerkt met diverse regionale handelingskaders crisis en is er ervaring met de uitvoering ervan. Gelijktijdig zijn er verschillende landelijke ontwikkelingen. Zo ontwikkelt de politie infographics op de samenwerking bij acute onveiligheid die kunnen helpen bij de aanpak en de integrale deskundigheidsbevordering. Veilig Thuis investeert in de 24-uurs bereikbaarheid en beschikbaarheid. Verschillende regionale netwerken geven aan in breder verband samen te werken in crisisinterventieteam om de samenwerking in de eerste 24 uur te borgen. Het Programma GHNT zet in op sociale steun voor het kind in de eerste 24 uur door samenwerking met het onderwijs. Ook de VVE-ZSM kent verbeteractiviteiten op crisis. Samenhang tussen deze ontwikkelingen kan versterkt worden.

Concrete activiteiten en ontwikkelkosten

Gevraagd naar de verbeterpunten komen verschillende zaken aan de orde.

Regionale netwerken geven aan dat:

- Regelmatig de eerste actoren (OM, politie en Veilig Thuis) gaten dichtlopen op taken die bij anderen horen (bijvoorbeeld blijven doorbellen tot er opvang is).
- De reclassering niet betrokken is in de aanpak crisis en wellicht wel een rol van betekenis kan hebben als de pleger bekend is bij of begeleid wordt door de reclassering.
- De inzet van 'achterwacht' of crisisinterventieteam meerwaarde heeft maar ook kan leiden tot 'gemankeerde' besluiten omdat deze teams bijvoorbeeld info en duiding missen op lopende onderzoeken/aanpakken of alleen communiceren binnen de zorgkolom en bijvoorbeeld niet met de betrokken Officier van Justitie.
- De opvolging na crisis verschillende werkstromen kent die langs elkaar heen kunnen lopen.

In 2019 ontwikkelen we een handelingskader zodat de samenwerking bij crisis niet afhankelijk is van de persoon of de situatie, maar de werkprocessen omtrent veiligheid en onderzoekshandelingen kenbaar ingebed zijn in het reguliere werk en vakmanschap van alle werkers.

In 2019 werken we aan:

- Maart - juni: Ontwikkelen gezamenlijke aanpak in crisis vanuit de 5 partijen. Vanuit de werkpraktijk (goede voorbeelden) bouwen aan een gezamenlijke aanpak, waarbij in ieder geval de volgende vragen leidend zijn: 'wat is er al?' en 'wat is er nodig om het goed en samen te doen?'. De politie heeft uitgangspunten geformuleerd van waaruit het gesprek gevoerd kan worden (uitgewerkt in infographics). Dit vraagt om een uitbreiding naar 5 partijen.
- Juni – oktober: Deze uitwisseling leidt tot een handelingskader crisis en zonodig een impactanalyse.
- 2019: versterken van de aanpak, bevorderen van integrale deskundigheid.
- Oktober: Uitvoeren van een pia op de informatiedeling binnen het handelingskader crisis en zonodig opstellen van een handreiking voor de werkers. Besluitvorming op het handelingskader.
- 2019: verbinding leggen met onder meer het programma GHNT en de VVE-ZSM.
- Oktober – 2020: uitvoeren en ondersteunen van verbeterlagen in de regio o.b.v. het handelingskader.

Ontwikkelkosten:

- Coördinatie (projectleiding/procesbegeleiding)
- Ruimte voor uitwisselen good practice en aanpakken verbeterpunten landelijk en/of regionaal.
- Deskundigheid (bedrijfsarchitect) op het (werkbaar) opstellen van het integraal handelingskader crisis. Zo gewenst uitvoeren van een impactanalyse op bereikbaarheid & beschikbaarheid.
- Deskundigheid op het uitvoeren van de pia en zonodig het opstellen van een handreiking op infodeling.
- Bevordering integrale deskundigheid.
- Vanaf oktober: inschatten wat er nodig is voor realiseren verbeterlagen.

Supervisor binnen Landelijk netwerk zorg-straf: politie

3.7 Verbeteractiviteit Placemat

SWOT:

Op 1 na geven alle regionale netwerken aan in het idee van de placemat een kans te zien die als versneller kan werken op het integrale werken van de visie Veiligheid voorop. Er zijn meteen verschillende ideeën over de uitvoering ervan. Praktisch en klein houden is het motto.

Wat willen we bereiken

In situaties van huiselijk geweld en kindermishandeling willen we als professionals vanuit verschillende organisaties de betrokkenen eenvoudig kunnen uitleggen wat de aanpak voor hen betekent en hoe zij erin kunnen participeren. Daarbij kan een visualisatie van de aanpak helpen. Het vraagt van de professionals dat zij eerst zelf die aanpak afstemmen.

Wat is er al gaande en waar kunnen we bij aansluiten

Los van een aantal voorbeelden op een uitleg op basis van een eenvoudige visualisatie in andere werkvelden is er niets gaande. De regionale netwerken zien de verbeteractiviteit als een kans waar zij graag van meepikken. Het gesprek over de placemat geeft energie en inspireert in vrijwel alle sessies. Het roept ook direct op tot tips, ideeën en meedenken. De placemat is een verbeteractiviteit bij uitstek waar het perspectief van de betrokkenen in meegenomen kan worden.

Concrete activiteiten en ontwikkelkosten

Maart – juli: We starten de realisatie van de placemat met een aantal creatieve inspiratiesessies waarbij professionals, betrokkenen en frisdenkers uitgenodigd worden. De uitkomst leidt tot een eenvoudig eerste ontwerp dat op kleine schaal uitgetest wordt, zowel bij de vroegtijdige afstemming tussen de professionals zelf (verbinding met verbeteractiviteit actie-overleg) als in het gesprek met de betrokkenen (verbinding met verbeteractiviteit perspectief van de betrokkenen). Op basis van de ervaring ontwikkelen we door tot er een ontwerp en werkwijze is die voldoende vertrouwen en meerwaarde geeft om op bredere schaal in te zetten.

Juli-augustus: productie na evaluatie bij geleken succes

Augustus – december: introductie op bredere schaal (geen top-down, regionaal maatwerk)

Ontwikkelkosten:

- Coördinatie (projectleiding/procesbegeleiding)
- Deskundigheid op creatieve sessies met diversiteit aan tafel
- Ontwerpbureau, productiekosten
- Projectleider

Supervisor binnen Landelijk netwerk zorg-straft: Reclassering

3.8 Verbeteractiviteit Perspectief van de betrokkenen

SWOT:

Deze verbeteractiviteit ziet toe op het inzetten van het perspectief van de betrokkenen in de verbeterlagen zelf, dus niet in de aanpak van onveiligheid in gezinnen (daarin voorziet de systeemgerichte aanpak zelf). Voor veel regionale netwerken is het een blinde vlek en tegelijk een kans. Er is motivatie betrokkenen inbreng te geven in verbeterlagen die daartoe aanleiding geven. Het OM stelt zich hierbij terughoudend op vanwege haar bijzondere relatie met de persoon van de verdachte.

Wat willen we bereiken

Uitgaand van de principes van de lerende organisatie zijn de betrokkenen mede 'eigenaar' van het proces om geweld te stoppen, risico's te beperken en te werken aan herstel en aan een duurzaam veilige thuissituatie. In de verbeteropgave op de aanpak kan het perspectief van de betrokkene niet ontbreken. We willen dit inzicht in 2019 concreet en praktisch vertalen.

Wat is er al gaande en waar kunnen we bij aansluiten

In het Programma GHNT en het programma Zorg voor jeugd^{vi} is een duidelijke plek voor het perspectief van de betrokkenen. Vanuit het Programma GHNT is de uitnodiging al gedaan te participeren bij de activiteiten waar het de uitvoering van de Ontwikkelagenda kan helpen.

Met name de RvdK, Veilig Thuis en de reclassering geven aan het clientperspectief mee te nemen in (interne) verbeterlagen.

Concrete activiteiten en ontwikkelkosten

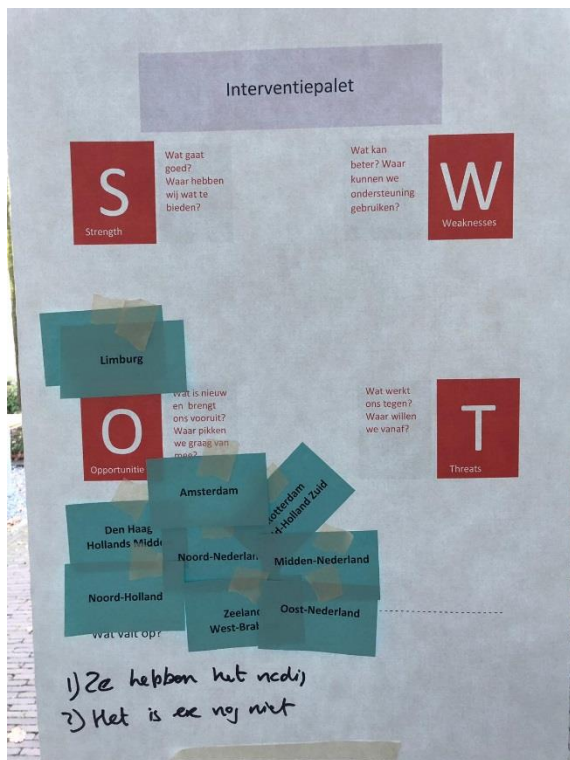
- In 2019 betrekken we het perspectief van de betrokkenen concreet bij twee verbeteractiviteiten: de ontwikkeling van de placemat en de storytelling op de kracht van het werken vanuit de visie Veiligheid voorop. Deze activiteiten zijn onder deze verbeteractiviteiten reeds uitgewerkt.
- Daarnaast voeren we een verkennend onderzoek uit naar de belasting voor betrokkenen vanwege de gesprekken die er bij de aanvang van de bemoeienis plaatsvinden om tot een goede duiding van de problematiek te komen. Een signaal daarbij is dat verschillende organisaties vanuit hun eigen taakstelling in de eerste fase van de bemoeienis betrokkenen dezelfde vragen stellen en betrokkenen dus verschillende malen hetzelfde verhaal moeten doen, steeds aan een professional van een andere organisatie. We zullen dat signaal onderzoeken voor zover het de Justitiepartners en veilig Thuis betreft en in een eerste verkenning nagaan of er verbeterlagen mogelijk zijn.

Ontwikkelkosten:

- Zie verbeteractiviteiten Placemat en Visie Veiligheid Voorop.
- Uitvoeren verkennend onderzoek

Supervisor binnen Landelijk netwerk zorg-straft: RvdK

3.9 Verbeteractiviteit Interventiepalet

SWOT:

De meeste regionale netwerken geven aan een kans te zien in het ontwikkelen en toepasbaar maken van een interventiepalet. Twee netwerken geven aan in de onderlinge samenwerking goed op de hoogte te zijn van de interventiemogelijkheden. De verbeteractiviteit wordt gezien als een kans, maar krijgt in de bespreking van de Ontwikkelagenda nergens een hoge prioriteit.

Wat willen we bereiken

In de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling kunnen organisaties op basis van wettelijke bevoegdheden interventies inzetten in het vrijwillig en gedwongen kader. Het gaat om strafrechtelijke-, beschermings-, hulp-, en zorg verlenende en bestuurlijke interventies. Een praktisch en werkbaar overzicht van interventies (een zogenaamd 'interventiepalet') geeft ondersteuning aan het afstemmen van het juiste samenstel van interventies nadat duiding van de problematiek gezamenlijk heeft plaatsgevonden. Zodoende is het beter en sneller mogelijk gericht interventies in te zetten die direct bijdragen aan het stoppen van geweld, het beperken van risico's en het herstellen van duurzame veiligheid.

Wat is er al gaande en waar kunnen we bij aansluiten

Uit de regionale bijeenkomsten en de gesprekken met landelijke stakeholders en projectleiders blijken verschillende voorbeelden van 'interventiepaletten' reeds te bestaan. Sommige zijn 'papierenen overzichten' andere zijn als bijvoorbeeld een digitale app in de maak. Het is verstandig eerst overzicht te krijgen over deze reeds bestaande producten en hun werking. Daarna gaan we na welk product of welke bewerking tegemoetkomt aan de behoefte in de praktijk.

Concrete activiteiten en ontwikkelkosten

In 2019 zetten we low profile in op deze verbeteractiviteit vanwege de hoge druk op andere activiteiten:

- Maart – mei: We voeren een praktisch en eenvoudig onderzoek uit naar de bestaande en in ontwikkeling zijnde producten en gaan daarbij na of en hoe ze tegemoetkomen aan de behoefte in de praktijk.
- In de regionale bijeenkomsten is verschillende malen geopperd het interventiepalet op de 'achterkant van de placemat' te zetten voor zover deze door de professionals zelf wordt gebruikt. Deze suggestie nemen we in de verbeteractiviteit placemat mee.
- In de regionale bijeenkomsten kwam de kennis over – de mogelijkheden van- interventiemogelijkheden ter sprake bij de verbeteractiviteit 'werken vanuit de visie Veiligheid voorop'. Als je beter weet en begrijpt wat de betekenis kan zijn van het inzetten van de interventiemogelijkheden van je partners, ben je waarschijnlijk meer gemotiveerd de samenwerking op te zoeken ten dienste van de veiligheid. Deze suggestie nemen we mee onder de activiteit 'ervarend leren' bij de verbeterslag "werken vanuit de visie Veiligheid voorop".

Ontwikkelkosten:

- Coördinatie (projectleiding/procesbegeleiding)
- Onderzoekscapaciteit
- Ontwikkelbudget als aanvulling op het budget onder de verbeteractiviteit placemat als blijkt dat het interventiepalet 'op de achterkant' van de placemat tot een gewenste verbeterslag leidt

Supervisor binnen Landelijk netwerk zorg-straf: reclassering

3.10 Verbeteractiviteit Versterken regionale netwerken en landelijk netwerk zorg-straft

SWOT:

Beeld lijkt divers. In de bespreking in de regionale netwerken komen echter dezelfde punten aan de orde: regionale netwerken zorg-straft vragen om een organisatie die aansluit bij de lokale context; regelmatig overleg over de verbeteragenda in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling is zinvol als de agenda concreet is en leidt tot besluitvorming en daadkracht; de Ontwikkelagenda helpt daarbij; er is behoefte aan ordening in overleggen, sanering van overlap en werkbare aansluiting bij de overleggen onder de (inter-)gemeentelijke regie; er is behoefte aan 'veranderingscapaciteit' en gerichte ondersteuning.

Wat willen we bereiken

Het landelijk netwerk en de regionale netwerken zorg-straft zijn de spin in het web van de verbetering. Wij willen deze netwerken optimaal faciliteren.

Wat is er al gaande en waar kunnen we bij aansluiten

Uit de Uitvoeringsagenda volgt een aantal acties die in de komende periode door het landelijk netwerk zorg-straft of de regionale netwerken worden uitgevoerd en waarbij behoefte aan ondersteuning bestaat. De belangrijke 'spin-in-het-web-functie' bewijst zich in de uitvraag die er op verzoek van de bestuurders is gedaan ten behoeve van de concrete uitwerking van de Ontwikkelagenda tot een Uitvoeringsplan. Ook in de afstemming en verbinding met het Programma GHNT en de inbreng ten behoeve van de Veiligheidsagenda 2019-2022 zijn deze netwerken cruciaal.

Concrete activiteiten en ontwikkelkosten

In 2019 ondersteunen we het landelijk netwerk op:

- Projectleiding en procesbegeleiding bij de uitvoering van de Ontwikkelagenda en het Uitvoeringsplan
- De verbinding met het Programma GHNT
- Het ontwikkelen van een methodiek op 'anders verantwoorden' en de verantwoording zelf
- Het opstellen van een Uitvoeringsplan voor 2020 en 2021 met inzet van de 'leerlus'.

In 2019 ondersteunen we de regionale netwerken op hun verzoek bij:

- Procesbegeleiding op teamkracht en op cruciale momenten in het overleg
- April-juli: Verkrijgen van overzicht in de bestaande overleggen (op het niveau van de verbeteragenda) en adviseren over 'slimmer werken' Deze activiteit loopt gelijk op met de opdracht tot overzicht en advies op de overleggen t.a.v. vroegtijdige afstemming (verbeteractiviteit actie-overleg, op het niveau van de casuïstiek).
- Gerichte projectondersteuning bij de uitvoering van de verbeteractiviteiten. Bij verschillende verbeteractiviteiten is die ondersteuning expliciet aangegeven.

Ontwikkelkosten:

- Coördinatie (projectleiding/procesbegeleiding) inclusief ondersteuning op communicatie
- Deskundige inzet op de methodiek van verantwoorden en het uitvoeren van de verantwoording
- Procesbegeleiding op verzoek voor de regionale netwerken
- Gerichte projectondersteuning voor de regionale netwerken bij de uitvoering van verbeteractiviteiten.

Supervisor binnen Landelijk netwerk zorg-straft: JenV

4 De uitvoeringsorganisatie

De uitvoering van de Ontwikkelagenda vindt plaats in aansluiting op de staande praktijk. We bouwen er geen aparte projectorganisatie voor op. Integendeel, we sluiten aan bij wat de professionals hebben aangegeven nodig te hebben om verbeterlagen te kunnen realiseren in de praktijk en zetten daar gericht en gecoördineerd ondersteuning op in. Leiding en sturing vinden plaats vanuit de overlegstructuren die er zijn.

Iteratief proces

Het bestuurlijk overleg geeft de opdracht en het Landelijk netwerk zorg-straft is opdrachtnemer voor de uitvoering van de Ontwikkelagenda. Net als de Ontwikkelagenda wordt het Uitvoeringsplan iteratief uitgevoerd, dat wil zeggen stap voor stap. Het landelijk netwerk zorg-straft neemt daarbij het initiatief om steeds opnieuw zowel met de bestuurders in het bestuurlijk overleg als met de professionals in de regionale netwerken na te gaan of de Ontwikkelagenda en het Uitvoeringsplan tot de gewenste resultaten leiden, bijstelling behoeven of dat er een volgende stap mogelijk is. Dit proces noemen we de 'leerlus'. De afstemming met het Programma GHNT hoort daarbij. Het landelijk netwerk werkt de werkwijze op de leerlus uit en communiceert daarover met de regionale netwerken en de bestuurders.

Team aan tafel (zie organigram volgende pagina)

In de regionale netwerken, het landelijk netwerk en het bestuurlijk overleg zitten de Justitiepartners en Veilig Thuis met elkaar om tafel om verbeterlagen te realiseren. Zij hebben zowel een netwerk-verbinding (van netwerk naar netwerk) als een interne organisatieverbinding (lokaal en landelijk binnen 1 organisatie). De regionale netwerken zijn op verschillende manieren ingericht en vormgegeven. Het is uitdrukkelijk niet de bedoeling de regionale netwerken zorg-straft in een vastgelegd stramien te drukken. Integendeel, de lokale organisatie is maatwerk, gericht op optimale afstemming en inzet t.b.v. van de aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling.

Op het landelijk niveau zijn de ministeries van VWS en JenV en de VNG belangrijke gesprekspartners. Voor de regionale netwerken zorg-straft zijn dat de gemeenten en de organisaties binnen de lokale gemeentelijke en intergemeentelijke netwerken. Het Programma GHNT heeft daarin een verbindende rol.

In welke vorm ook georganiseerd is de regionale samenwerking bedoeld om de professionals in de aanpak van de voorliggende casuïstiek als team te ondersteunen. Zij zijn samen met de betrokkenen de primaire stakeholders en worden direct bij de realisatie van verbeteractiviteiten betrokken.

Uitvoering op inhoud

De verbeteractiviteiten kennen alle, op basis van de verkregen input, een eigen uitvoering (onderdeel 3). De regionale netwerken en het landelijk netwerk bewaken de samenhang. De netwerken op hun beurt krijgen ten behoeve van coördinatie van de uitvoering ondersteuning op projectleiding en procesbegeleiding. Waar nodig wordt ook actiegericht, specifiek en tijdgebonden ondersteuning ingezet bij de realisatie van de verbeteractiviteiten.

Planning

De landelijke planning volgt de iteratieve werkwijze en wordt in beginsel ieder jaar opgesteld. Dit vraagt nog uitwerking. De lokale planning is afhankelijk van deze jaarplanning en kent daarnaast een eigen dynamiek omdat ieder regionaal netwerk zelf een keuze maakt in de eerste 'concrete stappen vooruit'. Deze aanzet hiertoe is in de regionale sessies van afgelopen najaar gegeven en opgenomen in de opbrengstverslagen. De ondersteuning van de regionale netwerken ziet ook op het ondersteunen bij het komen tot deze regionale planningen.

Financiering

Het financieringsplan is uitgewerkt in een aparte paragraaf t.b.v. de besluitvorming in het bestuurlijk overleg. Het ministerie van JenV draagt in de periode 2019 tot en met 2021 de ontwikkelkosten voor de uitvoering van de verbeteractiviteiten. De veldorganisaties dragen ten tijde van de ontwikkeling bij door participatie. Op de structurele kosten wordt besloten na een impactanalyse. We streven ernaar door 'slimmer werken' (overlap eruit, verbinden, processturing, verbeterlagen in ICT/IM en dergelijke) middelen en capaciteit vrij te maken of in ieder geval efficiënter in te zetten. Dat geldt ook voor de verbinding met verschillende programma's.

Verantwoording

Verantwoording op de uitvoering van de Ontwikkelagenda gebeurt jaarlijks door middel van een uitvraag op ieders bijdrage en de behaalde concrete resultaten in termen van goed werk. Het landelijk netwerk zorg-straft zorgt voor deze jaarlijkse verantwoording en werkt daar een aanpak op uit.

Communicatie en informatie

De communicatie loopt via de gebruikelijke communicatiekanalen binnen de betrokken organisaties en voor het overige via het Landelijk netwerk zorg-straft. (Interne) Communicatie-adviseurs worden betrokken waar nodig.

Bijlage: Toelichting op en verantwoording van de werkwijze

De werkwijze om tot een uitvoeringsplan te komen

Regionale bijeenkomsten

Van oktober tot december is aan de professionals in het land input gevraagd. Dat is gebeurd in de zogenaamde 'regionale netwerken zorg-straft aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling', kortweg regionale netwerken zorg-straft. Dit zijn netwerkoverleggen op het niveau van de politie-eenheid/het arrondissement (zelfde werkingsgebied). OM, politie, RvdK, 3RO en Veilig Thuis gaan er met elkaar na hoe de samenwerking in de samenloop tussen het justitieel ('straf-') en hulpverlenings- ('zorg') kader verloopt om zodoende concreet tot afspraken te kunnen komen op verbeterpunten waar mogelijk. In alle arrondissementen blijken deze netwerken weliswaar in wording aanwezig, maar (nog) niet op volle kracht in uitvoering actief.

Een eerste bevinding betreft de diversiteit van inrichting en uitvoering van deze 'regionale netwerken'. In sommige regionale netwerken bleken niet alle partners vertegenwoordigd, in andere is er juist sprake van een breder overleg onder regie van de gemeente of gefaciliteerd door het Zorg-, en Veiligheidshuis. Weer in andere is de wil er wel om tot daadkrachtig overleg te komen maar stuit de uitvoering op problemen. In de meeste netwerken bestaat onduidelijkheid over overlap tussen overleggen, over wie aan welke overleggen deelneemt en over welke 'agenda's' de overleggen inhoud geven. De regionale netwerken geven aan dat de afstemming in het netwerk 3 doelen dient:

- Versterken van de samenwerking zorg-straft tussen Justitiepartners en Veilig Thuis onderling
- Versterken van de verbinding – op bijdrage aan, samenwerking met of uitvraag aan - het bredere lokale netwerk (zorg, bescherming, hulp, onderwijs, openbare orde en veiligheid onder regie gemeente of gefaciliteerd door het Zorg-, en Veiligheidshuis)
- Versterken van de bijdrage aan de lokale uitvoering van landelijke programma's (zoals het Programma GHNT en het Programma GHNT *Zorg voor jeugd*).

In alle regionale netwerken heeft een begeleide werksessie plaatsgevonden die tot doel had de verbinding tussen het netwerk en de Ontwikkelagenda te versterken en input op te halen voor de Uitvoeringsagenda. Deze sessies waren constructief, werden positief gewaardeerd en leverden waardevolle input op voor het Uitvoeringsplan. In de sessies ontstond de behoefte om op de verbeterlagen uit de Ontwikkelagenda regionaal af te blijven stemmen en daar ondersteuning in te krijgen. Dit sluit aan bij de verbeteractiviteit *Versterken netwerken* en is uitgewerkt in onderdeel 3.

De SWOT als werkvorm

Vanuit het landelijk netwerk zorg-straft was de behoefte uitgesproken om tot een vanuit de regionale netwerken gedragen input te komen voor de Uitvoeringsagenda en om tegelijkertijd een start te maken met de procesondersteuning van die regionale netwerken. Om aan deze twee behoeftes tegemoet te komen, is een aparte werkvorm voor de sessies ontwikkeld.

De werkvorm moest daarnaast zo ontworpen zijn dat uit alle 10 gebieden een te vergelijken opbrengst zou komen, die daarnaast goed bruikbaar zou zijn om de verbeteractiviteiten concreet uit te werken.

De landelijke procesbegeleider(s) hebben gekozen voor een coachingsvariant op de SWOT. De SWOT is een instrument om een sterkte/zwakte-analyse te kunnen maken.

Afbeelding: uitwerking van de SWOT

Aan de deelnemers van de bijeenkomsten is gevraagd om tijdens een interactieve werkvorm de 9 verbeteractiviteiten te plaatsen in de SWOT op basis van de 'lokale toestand van nu'. Op die manier is visueel gemaakt hoe de deelnemers samen inschatten dat hun eigen gebied ervoor staat op elk van de 9 activiteiten. Op basis van deze analyse werd het vervolgens mogelijk om concrete stappen te formuleren die lokaal tot verbeteringen zouden kunnen leiden.

Van iedere bijeenkomst is een concept opbrengstverslag gemaakt dat is voorgelegd aan de deelnemers en telefonisch besproken met professionals die niet aanwezig konden zijn.

De opbrengst (SWOT met het verslag waarin de toelichting en de concrete stappen vooruit per regio) diende vervolgens als input voor het Uitvoeringsplan.

Afbeelding: indruk van een foto van de SWOT uit een van de regionale bijeenkomsten (niet scherp, het gaat om het beeld)

Landelijke impactanalyse

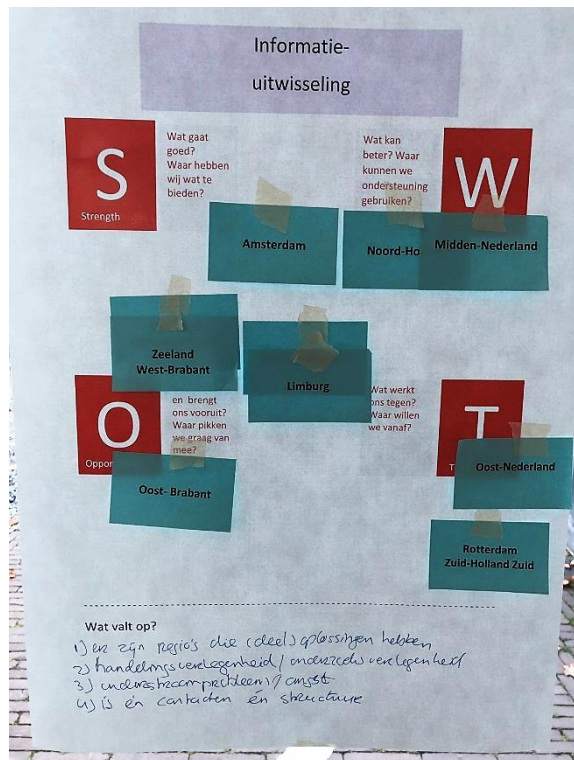
Naast input vanuit de regionale netwerken zorg-straf is een landelijke impactanalyse gemaakt van de ontwikkelagenda. Daartoe hebben ruim dertig gesprekken plaatsgevonden met landelijke stakeholders en projectleiders. Daarnaast is gestart met de samenwerking met de leden van het programmteam *Geweld hoort nergens thuis*.

Vier vragen hebben bij de impactanalyse centraal gestaan:

1. Wat willen we bereiken met de verbeteractiviteiten en hun samenhang?
2. Wat is er al gaande?
3. Waar kunnen wij bij aansluiten en wat is daarvoor nodig?
4. Wat moeten we zelf initiëren en kunnen anderen aansluiten en wat is daarvoor nodig?

Al snel werd duidelijk dat er veel gaande is en dat er winst te behalen valt uit het ordenen en verbinden van verschillende opdrachten, programma's, agenda's en activiteiten en stimuleren van 'winwin'-situaties. Deze opdracht (ordenen en verbinden met het oog op winwin) is meegenomen in het Uitvoeringsplan onder onderdeel 4.

Het Landelijk netwerk zorg-straft

De leden van het Landelijk netwerk zorg-straft hebben in december ook een bijeenkomst gehad. In deze bijeenkomst is een vervolgstap gezet op basis van de input vanuit de regio's. De SWOT's en de toelichting daarop vanuit de regio's zijn gebruikt als input per verbeteractiviteit landelijk. Op die manier ontstond een beeld van waar landelijk behoeftes per verbeteractiviteit bestaan en in hoeverre daarin verschil zit én er ontstond een beeld van welke oplossingsrichting voor eventuele problemen in de regio's naar voren waren gekomen en in hoeverre in deze oplossingsrichting verschil zit. De input is in een gezamenlijke bespreking geduid.

Op die manier ontstonden de contouren van het landelijk Uitvoeringsplan, een verbeterstrategie over hoe de verbeteractiviteiten het beste uitvoering kunnen krijgen in aansluiting op de lokale kansen en behoeften en de landelijke mogelijkheden.

Het Uitvoeringsplan is vervolgens op basis van deze inzichten concreet uitgewerkt in een concept uitvoeringsplan.

Afbeelding: indruk van een foto van een SWOT per verbeteractiviteit (niet scherp, het gaat om het beeld)

Feedbackronde en business case

De regionale netwerken en het Landelijk netwerk zorg-straft hebben begin januari feedback geleverd op het concept Uitvoeringsplan. Die feedback is verwerkt. In dezelfde periode hebben gesprekken plaatsgevonden met de financiële accounthouders van de Justitiepartners, Veilig Thuis en het ministerie van JenV om de businesscase van het Uitvoeringsplan rond te krijgen en de financieringsstromen te reguleren voor 2019.

Colofon

Januari 2019

Landelijk netwerk zorg-straft

Aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling

Gefaciliteerd door het Ministerie van Justitie en Veiligheid

DG Straffen en Beschermen,

Afdeling Veiligheid met sociaal domein

Procesbegeleiding No Gutz No Glory en IP Begeleiding

Eindnoten

-
- ⁱ <https://vng.nl/onderwerpenindex/maatschappelijke-ondersteuning/kindermishandeling-en-huiselijk-geweld/veiligheid-voorop-ontwikkelagenda-aanpak-huiselijk-geweld>
- ⁱⁱ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/beleidsnota-s/2018/04/25/geweld-hoort-nergens-thuis-aanpak-huiselijk-geweld-en-kindermishandeling>
- ⁱⁱⁱ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2018/11/14/tk-brief-veiligheidsagenda>
- ^{iv} <https://www.veiligheidshuizen.nl/doc/Handvat%20versie%201.1%20-%207%20juli%202017-nv.pdf>
- ^v <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2017/11/09/handreiking-samenwerken-bij-strafbare-kindermishandeling>
- ^{vi} [https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2018/04/01/Programma GHNT-zorg-voor-de-jeugd](https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2018/04/01/Programma_GHNT-zorg-voor-de-jeugd)